

- Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – Вінниця : Планер, 2005. – 366 с.
2. Лещук Р.М. Використання відеоматеріалів для ефективності вивчення теоретичного матеріалу / Р.М. Лещук // Трудове навчання в школі. – 2011. – № 11 (35). – С. 7-10.
 3. Лещук Р. М. Психолого-дидактичні умови створення та використання мультимедійних презентацій / Р.М. Лещук // Трудове навчання в школі. – 2013. - №17 (77). – С. 2-11.
 4. Любчак С.С. Роль та місце ІКТ у самоосвіті вчителя трудового навчання / С. С. Любчак, Р.М. Лещук // Трудове навчання в школі. – 2014. – №8 (92). – С.2-7.

*Вікторія Мороз
(Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ РОБОТІ З НАТУРАЛЬНИМИ ТКАНИНАМИ ТА ВИГОТОВЛЕННЮ ВИРОБІВ З НИХ

У статті аналізуються особливості навчання учнів текстильному матеріалознавству. Автором розглянуто методіку формування в учнів знань, умінь і навичок у роботі з натуральними тканинами.

***Ключові слова:** трудове навчання, матеріалознавство, натуральні тканини, методи наочності, інтерактивні методи.*

У повсякденному житті практично кожна людина зустрічається з проблемою вибору: одяг з натуральних чи синтетичних тканин? І не завжди зрозумілою є різниця між тканиною виготовленою з натуральних або штучних волокон. Наявне незнання як правильно доглядати за тим чи іншим одягом. Тому дуже важливим є формування знань у учнів про волокна та тканини, розвиткові умінь і навичок у роботі з ними. Саме таке завдання і повинен розв'язувати предмет «Трудове навчання» та «Технології», зокрема, у розділі «Матеріалознавство».

Аналіз досліджень науковців показав, що особливості методики викладання текстильного матеріалознавства відображено в роботах таких

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

науковців: Боринець Н., Зименко О., Дзигаленко Л., Кудан Н., Подоляк В., Лемішко І., Сиротенко Т., Михальчук В.

Метою статті є аналіз особливостей формування у учнів знань, умінь і навичок у роботі з натуральними тканинами.

Натуральні тканини – це полотна які створюються з натуральних матеріалів [6]. У них маса переваг, вони гіпоалергенні і приємні на дотик. Але вони мають і свої мінуси: по-перше, натуральна тканина швидко втрачає свою форму і колір, особливо якщо її часто стирати; по-друге, одяг з таких тканин дуже швидко мнеться. Тому дуже важливо навчити учнів правильно користуватися такими матеріалами тканинами.

К.Д.Ушинський писав, що діти думають «формами, звуками, фарбами і відчуттями». Для того, щоб учні краще засвоювали інформацію її потрібно подати не у вигляді сухого тексту, а з додаванням відповідних картинок, зображень, у вигляді презентації чи короткого відео. Серед наочних методів навчання поширеним є метод демонстрації, тобто показ конкретних об'єктів, явищ, процесів у їх натуральному вигляді або в зображенні. Василь Сухомлинський говорив, що наочність – це стежка пізнання і світло, що осяює цю стежку [4]. Так, вчитель трудового навчання приносить на уроки зразки тканин, знайомить учнів з видами тканин, їх властивостями. Учні можуть побачити наочно який вигляд має тканина з льону чи бавовни, відчутти які вони на дотик, на запах, побачити переплетення та товщину волокон. Щоб учень краще розумів властивості тканини, він повинен зрозуміти з чого і як вона виготовлена. Для цього учитель може показати коротке відео процесу виготовлення тканини із бавовни чи льону [8].

Великий польський дидакт і вчений Я.А.Коменський обґрунтував принцип наочності як основу успішності навчання. Він дав чітке формулювання у своєму відомому «золотому правилі» дидактики: «Все, що можливо, надавати для сприйняття відчуттям: видиме для сприйняття зором; чутне слухом; запахи – нюхом; підлягаюче смаку – смаком; доступне дотику

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

– шляхом дотику. Якщо ж які-небудь предмети і явища можна відразу сприймати декількома відчуттями – надати декільком відчуттям» [3].

Щоб повніше охарактеризувати тканину, дати її визначення і опис учням учитель повинен додатково користуватися підручниками з матеріалознавства. Так, у підручнику «Матеріалознавство швейного виробництва» автора Патлашенко О.А. повністю охарактеризовані волокна, тканини, їх властивості, недоліки, надана послідовність роботи з тканиною та способи її обробки тощо. Перш ніж учень зрозуміє поняття «тканина», він має знати, що таке «волокно», «пряжа», «нитка» [6]. Волокно – гнучке та міцне фізичне тіло обмеженої довжини з малими поперечними розмірами, яке придатне для виготовлення пряжі та текстильних виробів. Пряжа — безперервна тонка нитка зі скручених (іноді склеєних) між собою порівняно коротких натуральних або хімічних волокон; продукт прядіння. З пряжі виробляють тканини, трикотаж, килими, швейні нитки, канати тощо. Натуральна пряжа буває вовняна, бавовняна, лляна, шовкова. Нитка – гнучкий, тонкий і довгастих об'єкт, чия довжина в рази перевершує товщину. Природними аналогами нитки є волосся або павутина, які, втім, можуть використовуватися як матеріал для нитки (вовняна або шовкова нитка). Ці визначення учитель може брати з шкільного підручника або підручника з швейного матеріалознавства.

Коли в учнів сформовані певні знання з матеріалознавства, учитель повинен їх перевірити та допомогти учням їх закріпити. Для цього краще використовувати ігрові, групові та інтерактивні методи [1]. Ось кілька з них:

- «Хто швидше?»: учасники обирають серед зразків ті, що відповідають будь-якому визначенню. Наприклад: треба обрати всі волокна, що відповідають визначенню "штучні".
- «Що це?»: Назвіть слова, які одночасно відповідають трьом визначенням: – натуральний; – білий; – використовується для виготовлення одягу (бавовна, вовна, шовк).

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

- «Визнач на дотик»: гравці приймають на себе ролі, "водолазів", тобто працюють у темряві (з закритими очима або працюють у мішку, у ящику). Виграє той, хто без помилок та швидше за всіх знайде потрібні предмети (деталі крою, викрійки, інструменти тощо).

- «Відгадай»: учасникам гри пропонується відгадати про, яке волокно йдеться у описі. Наприклад: волокно довге, міцне, терmostійке, гігроскопічне, теплопровідне, мало розтягується при сильному натягуванні, цупке на дотик, холоднувате (льон). Волокно міцне, термо- і світлостійке, гігроскопічне, м'яке на дотик, теплувате (бавовна)[2].

Матеріалознавство, це лише окремий розділ у певній темі з трудового навчання, який передує виготовленню виробу. Після того як учні отримали знання про натуральні тканини, вони повинні закріпити ці знання на практиці, для того, щоб засвоїти на майбутнє уміння і навички у роботі з подібними матеріалами.

Для виготовлення виробів на уроках трудового навчання краще використовувати натуральні тканини, адже такі тканини не шкідливі та не викликають алергію. Але такі тканини мають свої особливості, тож учень повинен вивчити їх фізичні та хімічні властивості. Натуральні тканини добре піддаються формуванню – згинаються, скручуються, зминаються, драпіруються (утворюють м'які округлі складки), легко ріжуться спеціальними інструментами. Ткані матеріали різні за міцністю, мають різну здатність утримувати тепло, пропускати повітря, вбирати вологу [6]. Незабарвлену бавовну можна прати при 95 ° С з універсальним порошком, а кольорову – не вище 40 ° С. Бавовна – матеріал, що мнеться, тому потрібно прасування зі зволоженням. Льон не такої ніжної структури, як бавовна, тому йому підійде, як ручне, так і машинне прання. При пранні білого льону дозволено використовувати порошки з відбілювачами. Він також сильно мнеться, тому лляні вироби потрібно прасувати дуже гарячою праскою зі зволоженням. Вовна майже не забруднюється і мало мнеться, але вимагає

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

дуже дбайливого ставлення. Її потрібно прати тільки руками, при температурі 30 ° С, не терти, не викручувати і використовувати для прання тільки спеціальні миючі засоби. Сушити вовняні речі краще в горизонтальному положенні, а зайву вологу прибрати за допомогою махрового рушника і досушити далеко від радіаторів опалення. Шовк вимагає дуже скрупульозного догляду. Прати його потрібно тільки руками і за допомогою спеціальних засобів, при температурі 30 ° С. Можна злегка віджати, але не викручувати, також ввібравши залишки вологи махровим рушником, а сушити, як в горизонтальному, так і вертикальному положенні. Прасувати у вологому вигляді слабо нагріту праску, в режимі «шовк» з виворітного боку. Не можна збризкувати шовк водою, тому що тканина залишає розводи [5].

Отже, кожен учень повинен мати знання про натуральні тканини і уміти ними користуватися. Ці знання та практичні навички знадобляться їм у подальшому житті. Для того, щоб учні краще засвоювали знання з матеріалознавства учитель повинен обов'язково застосовувати методи наочності, а для кращого засвоєння знань інтерактивні методи та закріплювати ці знання на практиці. Під час виготовлення швейних виробів на уроках трудового навчання краще використовувати натуральні тканини, адже вони не шкідливі для здоров'я та не викликають алергію.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Інтерактивні методи навчання : навч. посібник / (П. Шевчук, П.Фенрих). – Цецін : WSAP, 2005. – С. 7 – 23*
2. *Климук Л.В. Технологія виготовлення швейних виробів : навчальний посібник для учнів 8-9 класів середньої загальноосвітньої школи, ліцеїв, гімназій / Любов Володимирівна Климук. – К. : Освіта, 1998. – 141с.*
3. *Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. Т.1. – М.: Педагогика, 1982. – 653 с. – (Пед. б-ка).*
4. *Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.*
5. *Мельникова Л. В. Обробка тканини : навчальний посібник для учнів 10-11 класів середньої загальноосвітньої школи /*

- Л.В. Мельникова, М.Є. Короткова, Н.П. Земганно– К.: Освіта, 1993. – 192 с.
6. Патлашенко О.А. Матеріалознавство швейного виробництва : навчальний посібник / Ольга Андріївна Патлашенко. – [2-ге вид.]. – К.: Арістей, 2007. – 288 с.
7. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженко ; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – С. 8 – 24.
8. Тимчина Н. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі: переваги та недоліки // Завуч (Шк. світ). – 2011. – №15. – Вкладка. – С. 10-12.

Олена Варданія
(Полтава, Україна)

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ДИЗАЙН-ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЇХ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ І ХУДОЖНІЙ КУЛЬТУРІ

У статті розкрито шляхи реалізації дизайн-освіти на уроках образотворчого мистецтва. Автором аналізуються особливості розвитку та розкриття творчого потенціалу учнів через багатогранність художніх технік.

***Ключові слова:** уроки образотворчого мистецтва, дизайн-освіта, навчальний процес, творчий потенціал, художня культура.*

Найціннішим джерелом відновлення духовності є мистецтво, яке формує емоційну сторону свідомості та естетичні ідеали особистості. Саме мистецтво є первинним щодо інтелектуального світосприйняття і піднімає інтерес до світу та життя. Разом з іншими видами мистецтва, що відіграють не менш важливу роль, образотворче мистецтво є унікальним, тому що ті завдання й проблеми, які воно може вирішувати, за певних умов стають провідними в навчальному процесі.

В умовах сьогодення мистецькій освіті, зокрема і дизайн-освіті, відводиться велика роль у розвитку суспільства і розв'язанні його проблем [2, с. 79].

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*